

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 12 fillér.

MEGJELENIK VASÁRNAP
ÉS CSÜTÖRTÖK REGGEL.

HATÁRŐR

= UJVIDÉK, 1910. =
január 1. szombat

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Ujvidék, Petőfi-utca 47. szám,
ahová a lap szellemi s anyagi részét
illető közlemények intézendők.
Ilyen közleményeket és megkereséseket
lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI ÉS AZ ALFÖLDI FÜGGETLENSÉGI PÁRT UJVIDÉKI HIVATALOS LAPJA.

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

Ujév napján.

Nem tudom, örülünk, vigadjunk-e, avagy busuljunk és sirjunk? Örülünk-e annak, hogy az ó év elmúlt, magával vive bánatunkat, keserveinket, de sok-sok reményeinket is — vagy bánkodással teljék-e meg szívtünk? Hogy az ó év mit hozott és mit vitt el, mily reményeket valósított meg és mily reményeket tett tönkre: azt már tudjuk; de hogy mit hoz ránk az új esztendő, örömet, megelégedést és boldogságot-e, avagy keserőséget, küzdést és nyomort úgy a családi és társadalmi, mint a politikai életben: annak egyesegyedül Isten a megmondhatója.

Az ó évre mindenki panaszkodik, mert sok-sok reményünkben csalódtunk fájdalmasan. A kereskedő, az iparos ép úgy panaszkodik, mint a gazda és földmivelő. Az üzlet pangása a kereskedőt, a csekély megrendelések az iparost, a rossz termés meg a gazdát és földmivelőt hagyták kielégítlenül. Panaszodik mindenki: az ügyvéd úgy mint az orvos, a tisztviselő úgy, mint a magánzó, mert egyiknek sem teljesült, a miért dolgozott és fáradott, úgy és oly mértékben, mint amiképp remélte. S ha egyik-másik panasz kevesebbé alapos és jogos — mert hisz az ember természetében van, hogy mindenki többet kíván annál, amit kapott: egyben valamennyiünk panaszja közös, de alapos is, t. i. abban, hogy mind nehezebbeké válnak a megélhetési viszonyok s a drágaság — főleg a legszükségesebb élelmi cikkekben, egyre emelkedik.

A politikai életben, melyhez annyi sok szép remény fűződött, keserves csalódások érték a nemzetet s ki tudja, mit rejt méhében a közel jövő? A családok és egyesek életében pedig ki tudná felsorolni azt a sok bánatot, keserőséget és fájdalmat, mit a még alig letűnt ó esztendő ránk hozott.

Megdöbbenve állunk az új esztendő, a jövő küszöbén s nem tudjuk, mit rejt az számunkra kebelében: örömet-e vagy ürmöt?, életet-e vagy halált? Ki tudhatná?

Nem merünk reményleni, nem merünk a jövőben bizni, — hisz már oly sokszor és oly sokat reményeltünk és annyszor csalódtunk!

De bármilyen bizonytalan a jövő, bármilyen nagyok a csalódásaink, van ami megnyugtatót készíti a háborgó keblét,

van ami sokszor a kétségbeeséssel is határos keserőségeink közepette fentart s új erőt önt lelkünkbe a további küzdésre és ez: — a hit.

Évezredes tapasztalatok s az összes törvényszerzők tekintélye igazolják, szentesítik azt a sarkigazságot, hogy törvényen alapszik a társadalom, a törvény pedig a morálban és a morál a hitben birja talpkövéit.

Ha elménk a jelen végzetes mozgalmi között elfáradva, a multba száll vissza pihenni; ha bágyadozó lelkünk a régi dicsőség sugaraiban óhajt felmelegedni: önkénytelenül is azon korszakokat keresi, melyekben a hit volt az állam, a család és egyesek életének, boldogságának legszilárdabb alapja.

Szent László, Nagy Lajos, Hunyadi Mátyás hite, gyarapodására szolgálta az országnak, melynek alapjául Szent István a hitet tevő. S midőn az agg Hunyadi élte végperceiben is élő hittel látjuk az Ur oltárához kívánczolni, meggyőződhetünk, hogy a hit, mely az országok, államok és családok legbiztosabb alapja, ezek védelmére hőseket is képes nevelni.

A hit által megtisztult erkölcsi alapok egyedül képesek államunkat, népünket a végromlástól megmenteni.

Sokat vitt el tőlünk 1909; ki tudja, mit hoz 1910? De ha csak egyet hoz is meg számunkra, a hitet: akkor meglesz a boldogító megelégedés és akkor kárpótolva vagyunk szenvedett veszteségeink- és csalódásainkért. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Adjon Isten az új évvel erős hitet és boldogító megelégedést az egész emberiség szívébe. Ezt várjuk és óhajtjuk az új évtől s ennek reményében kívánunk mindenkinek: *Boldog új évet!*

Rendkívüli közgyűlés.

Vár. törvényhatóságunk dec. 30-án Dr. Demetrovits Vladimir polgármester elnökle alatt rendkívüli közgyűlést tartott, ezuttal rendkívül nevezetesen azért is, mert ha máskor a város legvitalisabb érdekeinek tárgyalása is rendszeren üres, vagy félig telt ház előtt ment végbe, most szokatlan nagy volt a megjelenetek száma: 84 biz. tag, pedig 3 jelentéktelen pont volt napirenden s ezek közül a legfontosabb: a *közigazgatási bizottság* 5 tagjának megválasztása. Erre vetette magát egész súlyával és erejével az ellenpárt: az ószabadelvűek, néppárt, alkotmánypárt, Kossuth- és Polih-párt hiveiből egyesült kooperációs szövetség s miután fővezérei, élén Dr. Szlezák, Dr. Tapavicza Gyókával, már hetek óta házról-házra kapacitáltak a voksoló városatyákat, utóbbi különösen a tanácsot iparkodván megnyerni s még levélke és stafeták útján is küldözvén jóakarólag figyelmeztető s fenyegető üzeneteket — teljes számban vonultak fel — olyanok is sokan — akiket a közgy. terem már rég nem látott — harcra készen. Egyesült erejük tudatában a biztos győzelem örömmámora sugárzott le arcaikról; biztosra vették a győzelmet, mert hisz kettős nagy feladatra vállalkoztak: megsemmisíteni a Justh-pártot s megtörni a Balláékat s ezt ezuttal könnyen vélték elérhetni, annyira, hogy már közgyűlés előtt „*Consummatum est*”-et hirdette a kis *guruló*-nc, no meg 15—20 szótöbbség is a markukban volt már.

Pártunk ezzel szemben nyugodtan állt ki a mérkőzés porondjára s megmutatta, hogy *egy* eszme, *egy* elv által vezérelve, ezen egyesülésében van az erő és fölény.

83 szavazat adatott le — elnöklő polgármester nem szavazott — s visszafojtott lélekzettel, siri csendben várták a szavazatszedő bizottság (Balla Aladár dr. elnökle alatt Csirics prótó és Dr. Kassovitz Ármin) munkájának eredményét. Már a beadott szavazati lapok szertírozásánál látni lehetett, hol a többség. S midőn az eredmény kihirdetve lőn, óriási éljenzés és lelkesedés tört ki pártunk hivei köréből, míg a biztos győzelemre számított ellentábor szégyenkezve üritette ki előbb még telt padsorait.

Az eredmény igazán újabb fényes győzelmet juttatott a függetlenségi és 48-as pártnak, mely nemcsak lelkesedést, de további kitartásra, összetartásra való buzdítást meritett abból. Megválasztattak; Balla Aladár 49, Tomics Jása 48, Csirics esperes 47, Dr. Leitner Benő 46, Dr. Lustig Nándor 45 szavazattal. Ezzel szemben Dr. Adamovich 39, Ernst József 36, Balassa Henrik 35, Dr. Szvinyarev 34 és Molnár Hugó 33 szavazatot kapott.

A napirend 2. pontjaul a költségeloirányzat némely rovatán szükségessé vált rovat átruházása megadatott és 3. a fősorozás polgári elnökéül a polgármester, bizalmi férfiakul pedig id. Jójárt János és Szlankamenacz választattak.

Az óesztendő méltó, dicsőségteljes befejezését képezi e győzelem pártunkra és mindazokra, akiknek a győzelem kivívásában részük van.

Munka és üdülés.

Minthogy az üdülés és pihenés főleg a szellemi munkásra, aki erőit nem ritkán a legvégsőre megfeszíti, nagy jelentőséggel bír, ezért mindenkire nézve fontos, hogy annak

BOGDÁNY és TÁRSA

Budapest,
VI. Dalmok-utca 12. sz.
Telefon 988.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világítás berendező vállalat.

Ujvidék, Tököly Imre-utca 11. Telefon 219.

hatásáról és lényegéről tiszta képet alkosson magának. Mindenekelőtt tudni kell, hogy az üdülés valóságos művészet, melyet meg kell tanulni.

Nem minden emberre van ugyanazon üdülési eszköz egyenlő hatással és az illető természetete, az egyéni üdülés szerint a másodrendű üdülési eszközök közül (így nevezzük azokat, amelyek nem teljes munkaszünetből állanak), majd az egyik, majd a másik válik be jobban.

De nem szabad, hogy az üdülést az ellankadással, elernyedéssel cseréljük fel. Az igazi üdülés bizonyos üdeséget és energiát igényel, hogy az üdülési eszközök ésszerű és sikeres módon alkalmaztassanak.

Aki például hosszabb megfeszített szellemi munka után hirtelen az erdő magányába vonul és egyszerre minden szellemi működést, minden szórakoztató befolyást és idegrendszerének minden felélénkülését stb. megszüntet, mindig annak a veszélynek teszi ki magát, hogy az összes életfeltételeknek ezen gyors változása az idegrendszer ellankadását vonja maga után.

Ugyanezt az ellankadást találjuk az olyan embereknek is, akik ugyszólván egész életükben mást sem tesznek, mint folyton üdülnek; akik egyik fürdőről, gyógyhelyről a másikra utaznak, de idegrendszerük normális kialakulását soha sem érik el. Az ilyenekre nézve szabály, hogy a munkának erélyes felkarolása gyakran jobban üditőleg hat, mint a nyugalom, mert az idegrendszer erőit felkelti.

Idegrendszerünknek szüksége van bizonyos mérvű munkára, hogy munkaképesek maradjunk; ezért tehát aki szellemi megerőltetés után üdülni akar, ne szüntessen be egyszerre minden munkásságot és idegrendszerének mindennemű izgatását, hanem ellenkezőleg más, habár jelentéktelen foglalkozás után nézzen.

Minden munkásságot teljesen abbahagyni csak akkor látszik ajánlatosnak, ha mulóan történik, néhány órára, vagy a rendes álm idejére, vagy legfeljebb néhány napra.

A fent említettekben kitűnik, hogy az embernek, ha helyesen dolgozik, üdülés cél-

jából nincs szüksége hosszabb tartamu szünetelésre.

A munka a pihenéssel váltakozzák, még pedig mindennap. Pedig ép az ellenkezője történik leggyakrabban. Gondoljunk például a tudósra, aki néha heteken, sőt hónapokon át egyhuzamban dolgozik valamely tudományos munkán, vagy a tanulóra, aki heteken át készül vizsgára, vagy a kereskedőre és iparosra, aki szünetet nem tartva dolgozik, hogy gyorsan előbbre menjen.

Az ilyen tartós erőmegfeszítés után az idegrendszer kimerül, ami néha tovább tart és az üdülést lehetetlenné teszi. Tulmegfeszítés a munkában és teljes munkátlanság manapság igen gyakoriak.

Hogy mennyire takarékosan kell az embernek bánnia az ő erőivel, kitűnik a következőkből: ha egy ember órákon át ugyanazt az egy szellemi munkát végzi, úgy rövid idő múltán erő-elhasználás áll be, melyet az anyagpótlás a testben nem egyenlít ki. Ezzel a kimerülésnek első és leggyengébb stádiuma állott be. Ez a szellemi munkában abban nyilvánul, hogy mennyiségileg többet végeztünk, ezzel egyidejűleg azonban a munka minőségileg rosszabbodik (a számolásnál tehát a hibák száma növekszik, míg a végzett munka mennyisége szintén emelkedik).

A második stádium abban áll, hogy a szellemi munka úgy mennyiség mint minőség tekintetében hanyatlak. Ha most már a munka tovább folytatódik, úgy a harmadik stádiumhoz jutottunk el, a legnagyobb fokú kimerülés stádiumához és ez rendkívül káros hatása az egész szervezetre. Abban nyilvánul, hogy mindennemű szellemi processzus lassabban foly. A munkásnak mind nagyobb erőlködést s mind nagyobb benső ösztönzést kell kifejtenie, hogy a munkát elbírja, az emlékező tehetség csökken, (ilyen állapotban gyakran nem tudunk nevekre vagy számokra, vagy egésze ismeretes dolgokra emlékezni), a képzetek reprodukálása lassabbodik, a gondolatok ugyszólván már csak cseppenkint jönnek, a testi munka nélküli pontosságot és biztosságot, a mozdulatok célszerűtlenné válnak stb.

testvérgyilkosságot sinyl még ma is az emberiség. Pedig a küzdelem az emberiségre ránehezülő fatum ellen soha egy pillanatig sem szünetelt, hanem csak átalakulásokon ment keresztül a szerint, a mint az ember fejlődés korszakai a bűncselekményekről, azok elkövetőiről és a cselekmény rugóiról más-más felfogást gyökeresítettek meg, úgy hogy talán nem egészen alaptalanul állithatni, miszerint az az elbánás, melyben valamely kor a büntetéseket részesíti, teljes világot olt az illető korszak szellemi fejlettségére és érzelemvilágára.

Ebből a szempontból vizsgálva a mai kort, nincsen okunk szégyenkezni. Ha szociálisnak nem azt a mozgalmat nevezzük, mely a mai társadalmi állapot feldöntésével a proletariátust kívánja minden téren érvényre juttatni, hanem azt a törekvést nevezzük igazán szociálisnak, mely a társadalmat alkotó egyén bajainak felismerése után ezeket a bajokat megelőzni és megszüntetni igyekszik, akkor biztást állíthatjuk, hogy mai nap a bűncselekményre ösztönző tényezők felkutatásában, ezen okok csökkentésében, eltávolításában és a mai kor büntető jogszolgáltatásában a szociális eszmék a legteljesebben érvényesülnek.

Az így értelmezett szociális szempontok érvényesülnek a magyar törvényhozás utolsó évtizedének vonatkozó törvényalkotásában is a legteljesebb mértékben. A magyar társada-

De a szervezet is egyidejűleg mutatja, hogy szenved a munkához való kényszer alatt. Az érverés kisebbedik és gyengül, a lélegzés gyorsabbá válik, az izmok nyugtalanságba kerülnek és reszketnek: minden a szervezet kezdődő kimerülésére vall. Megtörténhetik, hogy ilyen állapotban újból neki fogunk a munkának, ha az élet szüksége, vagy lelkes tulbuzgóság arra hajt. Ekkor az elfáradás negyedik stádiuma is beállhat, az ingerlékeny tulkimérltség (vagy ingerlékeny gyengeség) stádiuma. Ebben a stádiumban a munka mennyiségileg és minőségileg ismét fokozódik, egyúttal azonban bizonyos neme a lázas testi állapotnak áll be, amelyet fáradtsági mámornak (Féré) vagy fáradtsági láznak neveztek el s amely azután testi vagy szellemi kimerültségben végződik. Kimerülésnek nevezzük tehát az elfáradás végső stádiumát általában.

Ebből láthatni, hogy a tulajdonképi üdülést nem az üdülési időben találjuk fel, hanem csak azután, abban, hogy ha az erőnket teljesen betöltő és kielégítő munka arányosan váltakozik a mindennapi élet rendezett körülményei közti rendszeres üdüléssel, pihenéssel. Egyedül ez az életmód biztosítja nekünk az idegrendszer üdvös fegyelmzését, mi által úgy az elernyedésnek és hipochondriának, valamint a neurasztikus tullesztett munkának elejét vesszük.

Előfizetési felhívás

a „Határőr“ VI. évfolyamára.

Magyarország függetlenségeért, önállóságáért, a nemzet lételének biztosításaért és megerősítéseért megindított küzdelem hívta életre, szólította a harcolók táborába a Határőr-t. S bárha nem hosszú multra tekinthetünk vissza, rövid fenállásunk óta sikerült a közönségnek nemcsak pártolását és támogatását, de szeretetét is megnyernünk. Ennek tudata mig egyrésztől öröme hangolja szívünket, másrészt kétszeres kötelességünké teszi, hogy a függetlenségi eszmék szolgálatában hatványozott munkakedvvel, tőlünk telhető erővel

lom és annak eszméit, felfogását szabályozott állásban kifejezésre hozó szerve, a törvényhozás felismerte rendszeres vizsgálatok és statisztikai adatok által megállapított azon ténynek igazságát, hogy a felnőtt büntettesek nagy hányada olyan, mely már ifju korában követett el bűncselekményeket és hogy a mindinkább súlyosbodó kereseti és megélhetési viszonyok a lépten-nyomon feltűnő kísértések mellett a fiatalok büntettesek száma egyre szaporodik.

Ennek a ténynek felismerésével meg volt állapítva a bűncselekmények csökkentésének lehetősége is, mert a fiatalok büntetését kell csak megakadályozni és a bűncselekmények száma azonnal tetemesen apad, miként a patak kiszárad, ha bedugul a forrása, melyből táplálkozik.

Igy vetődött fel a nagyfontosságú kérdés, miként óvjuk meg a fiatalokat a bűnbeeséstől, magunkat, embertársainkat, a társadalmat pedig attól a veszélytől, mely bennünket a büntettes fiataloktól és ezek felnövekedése esetére a belőlük válandó veszedelmes gonosztevőktől fenyeget. Erre a kérdésre képezi a feleletet a törvényileg szabályozott gyermekvédelem, a fiatalok büntettesek különleges büntetőjogi kezelése és ezek keretében, sőt ezeken túl is a társadalmilag szervezett patronázs.

Alapeszméje ezen szociális büntető poli-

TÁRCA.

Patronage.*)

Fiatalok bűnösök megmentése.

Az ember történetének és az emberi társadalom békés együttműködését és haladását biztosítani célzó törvénykönyveknek kétségtelenül azok a legszomorubb lapjai, melyek azokat a támadásokat tárgyalják, miket ember kísérelt meg, vagy vitt végbe embertársának élete, testi épsége, szabadsága, becsülete, vagyona ellen. Az emberi lét javai ellen irányuló ezen támadások *bűncselekmények* és az emberi elme végességének talán legbeszédesebb dokumentuma az, hogy a mikor kifürkész, megfékezi és az emberi társadalom rab-szolgájává teszi a legrejtettebb természeti jelenségeket és a leghatalmasabb fizikai erőket, mai napig sem tudta és soha sem fogja tudni teljesen megállapítani a bűncselekmény elkövetésére ösztönző erőt és azért nem volt és nem lesz képes teljesen megakadályozni a saját maga alkotta társadalom ellen e társadalom tagjai részéről irányuló bűncselekmények elkövetését. Talán az első emberpár meg nem bocsátott bűnbeesését, vagy a kegyetlen

*) Dr. Lustig Nándor előadása a patronage-egylet megalakítása végett a Casinóban dec. 29-én tartott alakuló értekezleten. Sz.

és lankadatlan kitartással kérve részt a küzdelemből, győzelemre segítsük azt a zászlót, melyet kell hogy minden magyar ember fenen lobogtasson.

Mint a multban, ezentul is szószólói leszünk és maradunk minden üdvös tervnek, szószólói a város gazdasági újjászületésének.

Hirdetői voltunk és maradunk ezentul is Kossuth Lajos tanainak: *szabad, független magyar nemzeti államot akarunk* s ennek felépítésében törhetlen akaraterővel, lankadni nem tudó buzgósággal fogunk résztvenni.

Maradunk, mint eddig, minden igaz ügynek buzgó munkálói, a magyarság törekvéseinek lelkes harcosai, a más-ajku polgártársainkkal való békés együttélés hirdetői és istápolói.

Ezen munkához kérjük az új évfolyamban is közönségünk támogatását és szeretetét. Munkánk sikere olvasóinktól függ, törekvéseink eredményét és elismerését olvasóinktól várjuk. Bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetést mielőbb eszközölni s ismerői körében lapunknak minél több barátot szerezni sziveskedjenek.

A „Határőr” szerkesztősége.

HIREK.

Személyi hir. Balla Aladár dr. dec. 29-én érkezett körünkbe és másnap résztvett a rendkívüli közgyűlésen, melyen első ízben gyakorolta virilis jogát. Volt főispánunknak rövid itt tartózkodása alatt a tisztelet és szeretet sugallta ovációkban volt része, világos jeléül, hogy főispánsága alatt szerzett érdemei eltűrhetlenek.

Patronage-egylet Ujvidéken. Dec. 29-én alakult meg Csarsch Dezső kir. tsvzéki elnök indítványára fenti humánus egyesület városunk intelligens közönségének nagy érdeklődése mellett. Az alakuló értekezlet a „Magyar Ca-

tikának az, hogy az ember nem született bűnös gonosztevőnek; hogy a természet az egy Isten-től alkotott emberi lényekbe egyformán adott jóra és nemesre fogékony lelket, de lelketlen környezet, rossz példa látása, nyomoruságos gazdasági helyzet, csábítás és kísértés meg-sanyargatják, sőt megölhetik a minden emberrel veleszületett nemesebb érzést, gyengítik az erkölcsi ellenállást, a fogékonyságot a társadalmi élet törvényeihez való alkalmazkodása iránt és így lesz a gyermekből megfelelő gondozás híján a társadalmi rendre veszélyes büntettes. Ennek a veszélynek elfojtása egyaránt kötelessége és elsőrendű fontosságú érdeke az államnak és a társadalomnak és ezért fegyverkezett fel e veszélynek csirájában való elfojtására nemcsak az államhatalom, hanem a saját érdekei iránti fogékonyságból szinte természetszerűleg a társadalom is, mi mellett nem csekély szerep jutott azon lélektani jelenségnek, hogy gyermekek és fiatalok nevelésénél mélyebbre járó hatása van a társadalmi működésben megnyilvánuló szeretetnek, mint az államhatalommal járó tekintélynek. Ekként alakultak és alakulnak országszerte azok a társadalmi szervezetek és egyesületek, melyek patronázs-egyesület elnevezése alatt nemes feladatukul tűzték ki elhagyott, a romlás veszélyének kitett, züllött vagy büntettes gyermekek és fiatalok társadalmi gyámolítását, gondozását, pártfogását. (Vége köv.)

sinó” helyiségében volt, hol az összejövetelel célját röviden Csarsch Dezső fejtette ki, majd átadta a szót Dr. Lustig Nándor ügyvédnek, ki világos, kerekded, szakszerű előadásban ismertette a patronage intézményt s ennek célját, a fiatalok bűnösök megmentését. A szép előadás hatása alatt a jelenlevő hölgy- és férfi közönség kivétel nélkül az egyesület tagjai sorába léptek. Az egyesület élére az értekezlet *Hadzsits Antalt*, a Matica elnökét kérte fel, kinek városszerte ismert előkelő társadalmi pozíciója, népszerűsége és agilitása biztos záloga a patronage egyesület jövő fejlődésének. Titkárnak *Kardos Miksa* főgimn. tanár választott meg. Tagok gyűjtésére a jelenlevő nőegyletek elnökei s a különböző társulatok fejei vállalkoztak. Tag lehet minden fedhetetlen előéletű, felnőtt egyén: nő és férfi egyaránt, a társadalom minden osztályából. Sőt a dolog célját épen az szolgálja legjobban, ha minden társadalmi osztály részt venne ezen nemes mentő munkában. Hisszük, hogy úgy is lesz! *A tagok tagdíjat nem fizetnek!* Itt említjük meg, hogy dr. Lustig Nándor felolvasása, hogy a nagyközönség tájékozódhasson ezen intézmény mibenlétéről, e lapban, valamint a helybeli szerb nyelvű sajtóorgániumokban egész terjedelemben közöltetni fog. Az egylet végleges megalakulása 30 napon belül fog megtörténni, a mikor Pécsről dr. Angyal jogakad. tanár, a patronage országos hírv. apostola fog előadást tartani. Tag-jelentkezést elfogadnak az egyesületek vezetői, vagy Kardos Miksa patronage egyleti titkár. Km.

Megnyílik a fürdő. Vasárnap megnyílik a pazarfényű és a legtökéletesebb kényelemmel berendezett városi ártézi fürdő, mely hivatva van egy régi hiányt pótolni és Ujvidék és környékének régi kívánságát teljesíteni. Az ártézi fürdő üzempróbai kifogástalan eredményt produkáltak és így az január 2-án a közönség részére átadható. Csak a gőzfürdő egyes gépberendezési tárgyai a karácsonykor feltorlódtott vasuti forgalom folytán nem érkeztek meg és így a gőzfürdői rész megnyitása *egy pár napi halasztást* kell hogy szenvedjen. De az összes kádfürdők kifogástalanul működnek és a közönségnek rendelkezésre állanak. Tegnap óriási közönség nézte végig a teljes pompájában diszolgó fürdőt. Az autók már vasárnap üzemben lesznek.

A tanácsadók új fajtája. Ugy tudtuk eddigelé, hogy a nagyok, tehetősek és tehetségesek voltak a kisebbek, gyámoltalanok és gyengék pártfogói, tanácsadói. A most letűnt 1909. év ennek ellenkezőjéről szolgáltat — kacagtató példát. Az egész város tudja, különösen a beavatottak, hogy Tomics Jása, a szerb radikális párt vezére mennyire pártfogolta és segítette a fölfelé emelkedésben különösen a városházán ennek egyik tisztviselőjét: Dr. Tapavicza György árvaszéki ülnököt. Most — risum teneatis — az év utolsó kerekével a világ is fordult egyet és a kis emberke *üzenetét* küldi Tomics Jásának: hogy hát ne jöjjön el a közgyűlésre szavazni, mert biztos a bukása 15-el és ő nem akarná a szerbek vezérét kitenni, hogy szégyenkeznie kelljen, ezért hát jóakarólag figyelmezteti . . . Az ilyen bárgyu együgyűségen csakugyan megáll az ember eszének józanabb része!

Művészi est. Január 15-én este lesz a Récei szálloda vidadótermében az „I-ső Ujvidéki Nőegylet” művészi estje, amelyen több elsőrangú művész fog közreműködni. Bövebbet a jövő számban.

Továbbképző tanfolyamok. Városunkban segédek továbbképzésére eddig három tanfolyam állott fenn és mind a három nagy látogatottságnak örvendett, amennyiben több mint 60 iparos és kereskedősegéd iratkozott volt. Január elején folytatólagosan még 4 tanfolyam nyílik, még pedig szabadkézi és mértani rajzból, továbbá szakrajzból cipész és férfi-szabóságok számára. A két utolsót erre külön képesített szakemberek vezetik, úgy hogy iparosainknak alkalmuk lesz nem csak a szakrajzban, hanem a szabászatban, igazításban stb is kiképzést nyerni. Iratkozni lehet a felső kereskedelmi iskola épületében este 5-6-ig, földszint 11. és I-ső emeleten 22. sz. alatt, ahol bővebb felvilágosítás is nyerhető.

Az ujvidéki ág. hitv. evang. „Tabitha” nőegylet elnöksége hálás köszönettel nyugtázza az alábbi kimutatásban részletezett nemes adományokat, melyek fenti nőegylet által m. é. december 20-án megtartott karácsonyi ünnepély alkalmából jótékony célra a város szegényei számára adományoztattak: Özv. Dussingné egy karácsonyfát. Nelichné, Derner Jánosné, Zwippné, Liebmann és Totovics, Lebherczné, Reich, Derner Istvánné, Gáll Etelka, Fischer Konrádné, Mudroch, Hesz Zsuzsanna, Schusterné, Kniezel Katica, Lütze Erzsébet, Derner Lipótné, Herman Jakabné, Lebhercz Róza, Jonson Alfrédné, Bauer Anna, Lütze Elza gyümölcsféléket, Zdelár és Klein élelmiszereket, Skultetyné 2 pár harisnyát. Pénzbeli adományok folytak be következőktől: Weisz Hermína 6 kor. Klein Rózsa 3 kor. és Hoffmann Lajos 2 kor. Hálás köszönetet kell végre mondanunk Dussing Jánosné és Banheyer Károlynénak, akik a nőegyletnek ő fel-sége, továbbá Luther és Melanhton arcképét, a kézimunka iskolának pedig ruha fogasokat adományoztak.

Ujvidéki cím- és lakjegyzék. A lapunkban már korábban is jelzett ujvidéki cím- és lakjegyzék Mayer Rezső szerkesztő-kiadásában megjelent és összeállítása, az anyag földolgozása, a 200 oldalra terjedő mű nálunk hézagpótló, mert első e nemből és mert nemcsak ujvidékiekre, de vidékiekre nézve is sok fontos, érdeklő dolgot és tudnivalót tartalmaz. Rövid előszó után Bogdanovits patriárka, Balla Aladár dr., Dr. Demetrovits Vladimir polgármester, a tanács tagjainak és a város közeletében szerepet játszó előkelőségek, valamint a Matica és nevezetesebb középületeink fényképeit közli megfelelő szöveg kíséretében. Ezt követi a tanács, a törvényh. bizottság, az összes városi bizottságok tagjainak névsora, majd a katonai hatóságok és áll. hivatalok, ügyvédek, orvosok, kereskedők, iparosok és

Kanyaró után

a legkomolyabb betegségeknek biztosan elejét veszi a **SCOTT-féle EMULSIÓ**. Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, a kik először tesznek kísérletet a

1-3

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelgét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle EMULSIÓ-val.

A SCOTT-féle Emulsió csakis annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotászeiben fenntartja legnagyobb fokú tisztaságát.

Nagyon megfelelő az elkenyettett inynek és a meggyengült emésztésnek.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

egyletek nevei, lakása. Ezután betűrendi sorban az utcák következnek s minden háztulajdonos neve úgy a házszám, mit a telekkönyvi betétszámmal együtt, mit betűrendi lakásjegyzék követ. Szóval mindenki e könyv alapján közelebbről megismerkedik az ujvidéki viszonyokra és lakosságra vonatkozó szükséges adatokkal. Ára füzve 4 kor., diszes kötésben 5 kor.

Árverezési hirdetés. A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében *Ujvidék* vasuti állomás teheráru raktárában folyó január 13-án d. e. 9 órakor fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni. Skuteczky állomásfőnök.

Halálozás. Özvegy Bozsenik Györgyné, született Fritsch Antónia, Lugoson 80 éves korában meghalt. Az elhunyt úrnőben Bozsenik Béla főgimn. tanár édesanyját gyászolja.

Altisztek táncfűzéréje. A pétervárad helyőrség altisztjei f. január hó 12-én, szerdán a katonai zenekar közreműködése mellett, „Frankopan” c. vendéglő helyiségeiben táncfűzéréket rendeznek.

Bácskai földünk sikere a külföldön. Dr. König Endre Antal fűrdőorvos, bácskai szülött, ki Ujvidéken járt a magyar főgimnáziumba és néhány év előtt felolvasást is tartott itt, Magyar- és Németországra szóló diplomái alapján és mint néhai Kneipp páter volt páciense, mint fűrdőorvos Wörishofenben telepedett le, ahol nagy tekintélynek és kiterjedt orvosi gyakorlatnak örvend.

Goromba telefonálók. Mint másutt is sok helyütt, Szabadkán az utóbbi időben nagyon elharapódzott az a szokás, hogy az előfizetők a telefonos kisasszonnyal gorombáskodnak. A szabadkai távbeszélő hivatal 8 uriember ellen tett feljelentést a rendőrségen, mely az illetőket 25—50 kor. pénzbüntetésre ítélte.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara dec. 29-i teljes ülésén *Szarvady* Lajos elnök beszámolt a kereskedelemügyi miniszter többrendbeli leiratáról, iparfejlesztési vásárendélyezési és egyéb közérdekű ügyekben, ezek között a tejesedények hitelesítési, határidejének meghosszabbításáról, az ipari szakoktatás felügyeletének szabályozásáról, a kerület több helyi érdekű vasutjának államosítása tárgyában tett felterjesztésre adott válaszról, a kamara 1910. évi költségeloirányzatának jóváhagyásáról stb. *Perjessy* László titkár ezután a kamarai iroda működéséről szóló jelentését tette meg és *Szabó* Gyula másodtitkárrel együtt előadta a napirendre tűzött tárgyakat. Napirend előtt az elnökség javaslatára lelkes egyhangúsággal elhatározta a teljes ülés, hogy *Szterényi* József államtitkárt az osztrák tarifareform támadása elleni erélyes fellépése alkalmából üdvözlö. Az indítványok során *Hajóse* Andráss zombori kültag javaslatára elhatározta a kamara, hogy konkrét adatokat gyűjt a kerület némely községében a vásári helypénzszedés körül állítólag divó visszaélések tárgyában és ezek megtorlása érdekében lépéseket tesz. Véleményt szolgáltatott ezután a kamara a vám, — kereskedelmi és iparpolitikai szempontból létesítendő gyáripari törzskönyv tervezete dolgában, több vásárendélyezési ügyben, a női kalap készítő ipar képesítéshez kötése tárgyában. A debreceni társkamara mozgalmából eredőleg elhatározta a teljes ülés, hogy foglalkozni kíván a hosszú lejáratu törlesztési ipari hitel kérdésével és ehhez a kerület érdekeltsege körében adatokat gyűjt. Több folyó ügy elintézése után megalakította a teljes ülés 1910-re a kamara állandó bizottságait és a törvényhatósági ipar-

tanácsokba tagokat választott. Végül *Szarvady* Lajos elnök rövid visszpillantásban vázolta a lefolyt év közgazdasági eseményeit, jellemezte az áldatlan helyzetet, melyet a politikai élet bizonytalansága teremtett s annak a reményének adott kifejezést, hogy az újév sikereiben és haladásban gazdagabb lesz. Megköszönve a tagok támogatását és a tisztviselői kar odaadó tevékenységét, a kamara tagjainak boldog új évet kívánt. A tagok nevében *Bokor* Adolf beltág mondott köszönetet az elnökségnek és tisztikarnak azért a buzgó fáradozásért, melyet a köz érdekében kifejtettek.

Az utódok elkorosulása címen tartott Dr. T. Leitinen, a közegészségtan tanára a helsingforsi egyetemen, igen érdekes előadást. Leitinen ugyanis már régebben megállapította, hogy szesz italok mérsékelt adagban is nagyon káros hatással vannak az utódokra, a szesz italotott anyák ivadéka gyöngébb, betegesebb, nagyobb köztöttek a halálozás. Ezeket a vizsgálatokat terjesztette ki most az emberre is. Pontos vizsgálat alá vette egy kis városkának lakóit, a hol a mindennapi szokásokat könnyű megfigyelni, azután kérdőíveket küldött orvosokhoz s megvizsgálta a szesz hatását a vérre. Ily módon közel 3000 családról, 20.000 gyermekkel, szerzett be pontos adatokat. Az eredmények nagyon érdekesek. Az absztinens szülők gyermekei közül kevesebb hal meg, mint a szesz italokkal mérsékeltelen élő szülők gyermekei közül, nem számítva természetesen az iszákosokat, a kiknek gyermekei között tudvalevőleg a halálozási arányszám nagyon magas. Az absztinensnek gyermekei sokkal kevesebbet betegeskednek, testben gyorsabban gyarapodnak, sőt hamarabb kapnak fogakat is; 3 hónapos korban az absztinensnek gyermekei közül már csak 21% volt fogatlan, míg a mérsékelték gyermekeinél 34%, az iszákosoknál pedig 42%.

Naponta érkező csemege ajándékok óriási választéka *Wagner* csemege-üzletében Ujvidék.

A tisztelt vevőimnek és jóakaróimnak *boldog új évet* kíván **özv. Freud Izidorné,** sör, jég és szénnagykereskedő.

Tisztelt vendégeimnek, jó ismerőimnek és barátainak *boldog új évet* kíván

*Zurkovi*s György,
„Fehér hajó” vendéglős.

Tisztelt vendégeimnek, jó ismerőimnek és barátainak *boldog új évet* kívánok.

Maldacker Márton,
vendéglős.

Felelős szerkesztő: **Pap Sándor.**
Laptulajdonos: **Balla Árpád.**
Igazgató: **Zanbauer Ágoston.**

Tanonc

felvétetik

a **HIRSCHENHAUSER-féle**
könyvnyomdában.

ASTHMA

Mellszorulást és rövid lélegzést

azonnal megszüntet a **Dr. Eiswirth**
Astmol-Astma Por,
mely számos orvos és gyógyult által el van ismerve.

Probaküldeményt ingyen és bérmentve küld
Török József gyógyszerészre, Budapest VI., Király utca 12.
Nagy doboz ára 3.— korona. Kapható minden gyógyszertárban.

Vasárnap

1910. január 2-án

MEGNYILIK

a városi

ártézi fürdő

és

hidegvizgyógy-

intézet.

Matkovits

szobafestő
és mázoló

Rókus

KOSSUTH LAJOS-UTCA 45.
ÖRMÉNYTEPLOMHÁZ.

WAGNER TESTVÉREK UJVIDÉK

VILLANYERŐRE BERENDEZETT KÁVÉPÖRKÖLDÉJE

Ajánlja naponta friss pörkölésű kávéjait

	korona	1/8	1/4	1/2	3/4	kilos csomag
1. szám Háztartási keverék	„	—40	—80	1.60	3.20	
2. „ Jó „	„	—45	—90	1.80	3.60	
3. „ Karlsbadi „	„	—55	1.10	2.20	4.40	
4. „ Mágnás „	„	—60	1.20	2.40	4.80	
5. „ Wagner „	„	—65	1.30	2.60	5.20	
6. „ Gyöngy „	„	—48	95	1.90	3.80	
7. „ Gyöngy legfinomabb „	„	—60	1.20	2.40	4.80	

Eddigélé felülmúlhatlan!!!

W. Maager valódi tisztított

CSUKAMÁJOLATA
(törvényileg védett felszorelés)

sárga üvege 2.—
fehér „ 3.—

Wilhelm Maagertől
Wien-ben.

1869-óta Ausztria-Magyarországban általában bevezetve.

Fanár és orvos urak részéről előszeretettel rendelve.

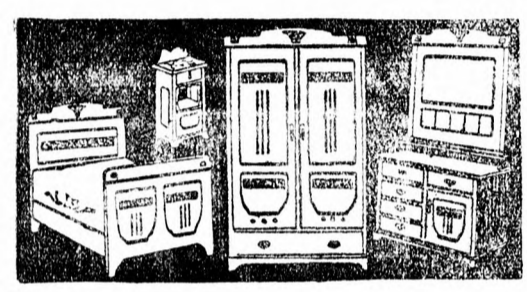
Kapható a legtöbb gyógyszerben és drogeriában.

Főraktár és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. Maager, Wien.
III/3. Heumarkt, 3.
Utazatok bíróság hűntetőinek.

12-18

NÁLUNK

minden hitelképes,
tisztességes egyén

B U T O R

szükségletét olcsón és könnyű fizetési feltételek mellett szerezheti be.

GROSZ és KRAUSZ

nagy áruháza a „Tigrishez“

Telefon 24. UJVIDÉK. Telefon 24.

Gyermekkosci különlegességek.

17-80

Páratlan szőlőfaj!

Hogy ezt bebizonyítsam, a „Delaware“ szőlőről, királyi közjegyzői hitelesítéssel ellátott eredeti fénykép felvételeket készíttettem.

A felvétel áll: egy drb 20 éves cseresapos kifogástalanul dusan termő töke, 32 fűrt, egy drb 4 éves szálvesszős töke 168 fűrt és 11 drb egy sorban lévő 4 éves szálvesszős töke több mint 1600 kifogástalan egészséges fűrt szőlőterméssel. Ezek mind ott vették fel, a hol pár méternyire tőle az európai oltványokon a termés négy-ötzöri permelezés dacára elpusztult. Így ez az év volt az, amely bebizonyította, hogy ezen fajnak termésében permelezés nélkül semmiféle szőlőbetegség kárt nem okoz. Ezenkívül nagy előnye még, hogy oltani és alá a földet megforgatni nem kell, vesszője télen soha meg nem fagy, bora elsörendű és rendkívül bőtermő. Ezen a néven azonban igen sok más hitvány fajokat adnak el, ezért, aki a valódi bőtermő és legnemesebb fajt akarja megszerezni, az csak a Nagy Gábor-féle „Delaware“ vesszőt vegye. A Delaware szőlő bővebb leírását, termésének királyi közjegyzővel hitelesített eredeti fénykép felvételeit színes kivitelben, továbbá a szöveg közé nyomott 40 szép képet tartalmazó képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldöm mindenkinek, aki velem címét tudatja. Okvetlenül kérje még ma ezt a tanulságos tartalmu árjegyzéket, mely a szőlőoltványokról és lugasültetésről is ad részletes, helyes utbaigazításokat.

Nagy Gábor szőlőnagybirtokos, Kóly
pósta, távirda és távbeszélő állomás.
Levelezés magy., román, ném., horv. és szerb nyelven.

ORENSTEIN és KOPPEL

keskenyvágányu vasutak gyára

BUDAPEST, Andrassy-ut 102

szállít mindennemű kotrógépet, épít szabványos nyomtávu csatlakozó-vágányokat. 1-1

Világos fő
mindenkor

Dr. Oetker sütőporát

használja, mely a legjobb, legtökéletesebb és orvosok által ajánlott pótléka az élesztőnek vagy kovásznak.

Ezt a port 12 fil. csomagokban — melyek 1/2 kg. lisztre elégségesek — minden fűszeráru, droguista stb. üzletben árusítják. — Ezerszeresen bevált. — Sütemények, kalács és tésztákhoz való használati utasítás ugyanott ingyen. 2-13

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult **köszvénynél,** **osznál és meghűléseknél.**

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K2.— és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerészernél, Budapest. **Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz“,** Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Szives tudomásul.

Tisztelettel értesitem mélyen tisztelt ve-
vőimet, Ujvidék és környéke nagyérdemű
közönségét, hogy raktáron tartok mindennemű
villanyos, szalon, étkezőszoba lüsterlámpákat,
ugyszintén az összes ezen szakmába tartozó
világítási tárgyakat is a legszebb és a legna-
gyobb választékban. Amelyre a mélyen tisztelt
közönség szives megtekintését kérem! Továbbá
elvállalok minden ezen szakmába vágó villamos
vezeték fölszerelését igen jutányos árak
mellett.

Tisztelettel

Nachtmann Szilveszter

6-10

Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 10. sz.

Bérbeadó esetleg eladó

május hó 1-től a Petőfi-utcai 87. számú
házam. (Jelenleg a főkapitány ur bérl.)
Schlemender Katicza, Petőfi-u. 77. sz. a.

Urasági lakás,

a város főterén, hat szobából, légszesz- és
villanyvilágítással, fürdőszobával, vízvezetékekkel
és mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó.

Bővebbet Mayer Imrénél Ferenc József
tér 3. Wagner-ház.

Ujévi ajándékok

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására
hozni, hogy

Kossuth Lajos (Fő)-utca 23. számú

(ezelőtt STENDEL FÜLÖP esztergályos) üzletemben *ujévi*
ajándékoknak kiválóan alkalmas, értékes és maradandó becsű
árak nagy készletét tartom raktárom. Áruim u. m., *arany*,
ezüst, és *ékszer* árak, *fali*, *zseb*, *inga*, *ébresztő*, *stb.*
órák, valamint *argentor-ezüst*, *Chinaezüst* és *min-*
denfajta optikai árak

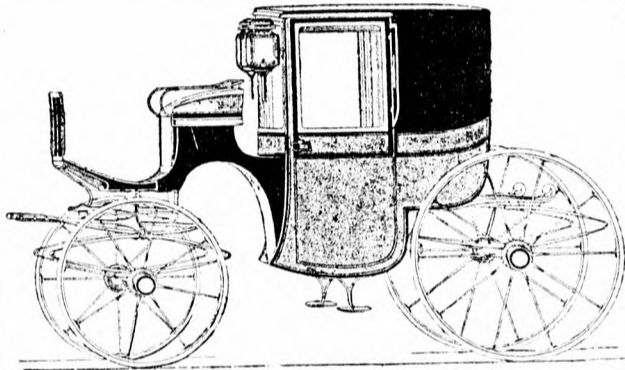
meglepően olcsó árakon kaphatók eladásra.

ÜZLETEM meglátogatása — kényszervétel nélkül — mindenkit
meg fog győzni, hogy jó árut *rendkívül olcsón vásárolhat.*

Mindenféle *régiségeket* veszek, u. m.: régi porcelánt ké-
peket, pénzeket stb. stb.

Tisztelettel **KRAUSZ SAMU**,
órák, ékszerész, látszerész **UJVIDÉK**, Kossuth Lajos-utca 23. szám
(volt Stengel Fülöp-féle üzlet.)

Egy keveset használt automobil. — Jutányos árban eladó.

Bővebbet alanti cégnél:

Moga, Szecskár és Fischer

KOCSIGYÁRTÓK

Ujvidék, Almási-utca 4.

Ajánljuk magunkat mindennemű luxus és
üzleti kocsik készítésére és minden e szak-
mába vágó javítások pontosan és jutányos
árban lesznek készítve.

Menrath L. és Fia

Butorháza

Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 46-48.

AZ UJONNAN FELEPÜLT MODERN
butoráruházban

mindennemű butor a legnagyobb
választékban.

Készen berendezett szobák
állandó kiállítása.

Menyasszonyi kelengyék
minden árban.

ALAPITTATOTT 1843. TELEFON 87.

Szőnyeg, függöny, terítő és min-
denemű lakberendezési cikk
legnagyobb választékban.

A városi ártézi fürdő és hidegvizgyógyintézet

Ujvidéken, a Rákóczi Ferencz-uton

Vasárnap, 1910. január 2-án

nyílik meg.

A város tulajdonát képező diszes új fürdőpalota. A messze vidéken nagyhirű és gyógyhatásáért ezrek által legjobbnak elismert radioaktiv jódtartalmu gyógyviz. Hankó Vilmos dr. kémiai tanár, a Magyar Tud. Akademia tagja, a Balneologiai értesítő szerkesztője, Wartha Vince, miniszteri tanácsos, műegyetemi tanár és Grittner Albert, a Magyar Királyi Államvasutak laboratoriumának vezető-vegyésze által a lipiki fürdő vizénél „tetemesben dusabb jódtartalmunak“ elismert viz. Köszvény, csusz, ischiász, görvély, idegbaj, sápkór, vesebaj stb. betegségek gyógyítására ezrek által kipróbált és legjobbnak talált gyógyviz.

50 pazar kádfürdőhelyiség.

Luxus, I. és II. osztályu kádakkal. Remek fayence kádak. Minden kádnál külön zuhany. A kényelem és hygienia szempotjából a legmodernebbül felszerelve.

Diszes új gőzfürdő

54 öltözőfülkével, négy nagy fayence medencével, legkülönfélébb zuhanyok. Száraz légkamrával, gőzkamrával, dörzsölő helyiséggel. Mindennütt a legnagyobb kényelem. Külön fodrászterem. Pihenőterem. Olvasóterem. Vizgázot fővárosi masseurök és masseurnök. Szerda délelőtt és szombat délután női gőzfürdő. Pedicure, Manicure.

Modern és tökéletes és a városban egyedülálló, fényüzéssel felszerelt

hidegvizgyógyintézet.

Összes hidegvizgyógymódok, Szénsavas fürdők, Iszap, Franzensbadi és póstyényi iszap- és móorfürdők. Gyógy-massage minden fajtája és vibrációs massage. Radiogen ivókurák és fürdők, fangoborogatások. Részletes meleg és forró légfürdők. Nap- és légfürdő. Homokfürdő.

A fürdőben elegáns vendéglői helyiség van, hol mindenkor a legizletesebb *étkek, pompás italok* kaphatók.

Rendkívül elegáns vendégszobák a fürdőépületben.

A fürdőben állandó fürdőorvos van. Telefon: 264. szám.

Automobiljárat a fürdőhöz. Kombinált olcsó árak. Bővebbet a külön falragaszok.

Diszes prospektust ingyen küld

A fürdőigazgatóság.